

Трибуна АСПРАНТА

УДК 342

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-25>

Олексій ГОЛОВ®

аспірант

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

СУЧАСНІ ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ ДЛЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я» ТА «МЕХАНІЗМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ ДЛЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я»

У статті автор дослідив сучасні доктринальні підходи до визначення понять «адміністративно-правове забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я» та «механізми адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я», а також їх взаємозв'язок із поняттями «безпека території», «національна безпека». Визначено, що адміністративно-правове права на безпечне довкілля для життя і здоров'я – це цілісна система адміністративно-правових гарантій, які застосовуються державою: екологічні, організаційні й технічні заходи в галузі забезпечення екологічної безпеки, включаючи інституційні, адміністративні та правові засоби впливу в галузі запобігання погіршенню навколишнього середовища й виникненню небезпек для здоров'я людини. При цьому його реалізація являє собою цілеспрямований вплив органів публічного управління й інших інстанцій на суспільні відносини в галузі екологічної безпеки, які функціонують як злагоджений механізм, що відбувається за допомогою механізму адміністративно-правового забезпечення як незамінної системи правових дій, яка проявляється як засіб нормативної раціоналізації та функціонування адміністративних об'єктів, як наслідок впливу на певні суспільні відносини під час виконання зобов'язань, установлені нормами права в рамках спеціальних адміністративно-правових систем. Окрім цього, поняття «адміністративно-правове забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я» взаємопов'язано з поняттями «механізми адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я», «безпека території» та «національна безпека», оскільки екологічна безпека є складовою частиною комплексної безпеки території як стану навколишнього середовища щодо захисту життєво важливих інтересів держави (людей, суспільства) від реальних або потенційних загроз, створюваних техногенними чи природними впливами на навколишнє середовище, що може вплинути на національну безпеку.

Ключові слова: екологія, екологічна безпека, адміністративно-правове забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я, механізми адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я, безпека території, національна безпека.

Постановка проблеми. Понятійно-категоріальний апарат є важливим складником наукової діяльності, що є, по-перше, результатом останньої, а по-друге, інструментом створення нових теорій і знань. Ефективність розв'язання поставлених проблем перед доктриною сучасного права залежить від того, наскільки добре розвинений понятійно-категоріальний апарат конкретної науки. При цьому його низька якість є перешкодою до

об'єктивного розуміння певного досліджуваного явища, що знижує рівень об'єктивного сприйняття й позбавляє вчених можливості належним чином відобразити його у відповідному мовному формулюванні.

Через існування значної кількості концепцій, які не перевірені теорією і практикою, предмет будь-якої науки буде «розмитий», а сама наукова діяльність, спрямована на розроблення й отримання нових знань, системних, цілісних і логічно впорядкованих, не досягне своїх цілей. Тому виникає загроза отримання випадкової та фрагментарної заміни знань у результаті такої наукової діяльності.

Концепція наукової діяльності слугує відправною точкою, орієнтиром, критерієм і водночас основою для подальшого прогресу. Це повною мірою належить до таких галузей юридичної науки, як адміністративне право. З огляду на широкий спектр суспільних відносин, що становлять предмет адміністративного права, украй важливо не допустити його злиття з іншими галузями юридичної науки, що виходять за його межі. Одним зі способів боротьби із цими процесами є серед іншого розроблення чіткого понятійно-категоріального апарату адміністративного права. На жаль, варто визнати, що, попри існування значної різноманітності понять, деякі фактично не визначені на теоретичному рівні або мають широке уявлення про їх зміст. Прискорення розвитку різноманітних галузей, функціонування яких загрожує навколишньому середовищу у зв'язку з використанням шкідливих речовин і технологій у виробництві та промисловості, накопиченням великої кількості небезпечних відходів, є причинами того, що стан навколишнього середовища продовжує неухильно погіршуватися як на регіональному, так і на глобальному рівнях, що призводить до погіршення здоров'я людей, зниження народжуваності та збільшення смертності. Своєю чергою, глибока екологічна криза, викликана багаторічним безвідповідальним ставленням до охорони навколишнього середовища й нераціональним використанням природних ресурсів, унеможливує забезпечення екологічної безпеки. Через це питання охорони навколишнього середовища варто приділити значну увагу, особливо вивченню понятійно-категоріального апарату. Удосконалення останнього сприятиме пошуку оптимальних рішень щодо покращення сучасної системи адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я українського суспільства, що є важливим для подальшого розвитку науки адміністративного права. Тому розв'язання проблеми забезпечення екологічної безпеки й підтримання екологічної рівноваги на території України, а також інших проблем, пов'язаних із безпекою цього питання, є однією з умов виживання людства. Досягнувши високого рівня науково-технічного розвитку, кожен із нас має звернути увагу на пошук шляхів розв'язання важливої проблеми збереження природного середовища, особливо шляхом розроблення ефективних правових механізмів забезпечення екологічної безпеки. У цьому контексті особливу увагу варто приділити дослідженню поняття «адміністративно-правове забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я».

Аналіз останніх досліджень. Особливості визначення адміністративно-правового забезпечення екологічної безпеки та реалізації права на безпечне довкілля для життя і здоров'я в Україні вивчали такі науковці: С. Алексєєв, О. Бандурко, А. Головін, Р. Ігонін, В. Комарницький, В. Костицький, В. Лазаренко, В. Ліпкан, О. Малько, Т. Перун, Р. Сабіров, К. Степаненко, Ю. Тихоміров, О. Хитра, Л. Чистоклетов, М. Шульга й інші.

Дослідження цих учених мають велике значення для подальших наукових розвідок у галузі правового забезпечення екологічної безпеки, включаючи всебічне вивчення питань адміністративно-правових механізмів забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я.

Метаю статті є визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я» та «механізми адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я», їх взаємозв'язку з поняттями «безпека території», «національна безпека».

Виклад основного матеріалу. Безпека навколишнього середовища забезпечується системою економічних, політичних та організаційних заходів, які пов'язані з підтриманням сталості стану захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства, держави й навколишнього середовища від загроз, які виникають у результаті техногенних і природних впливів, що забезпечить реалізацію єдиної державної політики в галузі охорони навколишнього середовища. Адміністративні, правові, економічні, політичні, інформаційно-аналітичні й інші заходи, спрямовані на підтримку екологічно безпечного стану природного середовища, є вирішальними.

Питання визначення того, як трансформувати сучасну правову базу для забезпечення екологічної безпеки в Україні під впливом нових соціально-економічних викликів і загроз, пов'язаних з антропогенним впливом на довкілля, потребує детальних наукових досліджень і рішень. Основою цього процесу має стати наукове дослідження понятійно-категоріального апарату, правових категорій, які становлять зміст гарантованих нормами адміністративного права для захисту життєво важливих інтересів людини, суспільства, держави й навколишнього середовища, а також задоволення екологічних прав громадян та інтересів держави.

З метою визначення особливостей забезпечення екологічної безпеки в Україні, умов підтримки екологічно безпечного стану навколишнього природного середовища, а також низки важливих адміністративних, управлінських положень забезпечено формування розгалуженої нормативно-правової бази. Такі норми закріплені в Кодексі України про адміністративні правопорушення, Законі України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р., Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р., Законі України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18 січня 2001 р., Законі України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» від 8 лютого 1995 р. та в багатьох інших нормативно-правових актах.

Згідно зі ст. 50 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р., під екологічною безпекою варто розуміти «стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей. Екологічна безпека гарантується громадянам України здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів. Діяльність фізичних та юридичних осіб, що завдає шкоди навколишньому природному середовищу, може бути припинена за рішенням суду» [1]. Із цього вбачається, що належний рівень екологічної безпеки обумовлюється наявністю дієвого механізму.

Щодо змісту адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я, то, з одного боку, під ним варто розуміти цілісну систему адміністративно-правових гарантій, які застосовуються державою: екологічні, організаційні й технічні заходи в галузі забезпечення екологічної безпеки, включаючи інституційні, адміністративні та правові засоби впливу в галузі запобігання погіршенню навколишнього середовища й виникненню небезпек для здоров'я людини; з іншого – їх реалізація являє собою цілеспрямований вплив органів публічного управління й інших інстанцій на суспільні відносини в галузі екологічної безпеки, що функціонують як злагоджений механізм.

Щоб дати визначення поняття «адміністративно-правовий механізм забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я», необхідно враховувати цілі й завдання відповідних механізмів. У контексті чого варто звернути увагу на міркування Х. Марича, який переконаний, що «створення такої системи адміністративно-правових заходів, через здійснення яких відбувається оздоровлення довкілля – усувається або ж зменшується вплив факторів забруднення на навколишнє середовище і досягається стан екологічно безпечного навколишнього природного середовища для життя та здоров'я людей» [2, с. 119].

Загалом ми підтримуємо таку доктринальну позицію, проте на противагу цьому постає думка Л. Чистоклетова й О. Хитрої, які, усупереч наведеній вище аргументованій

позиції, звертають увагу на той факт, що автори упустили інституційний складник механізму адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я, поняття «механізм адміністративно-правового забезпечення» повинен мати чітку вказівку на наявність у такому механізмі інституційного складника. Окрім цього, адміністративно-правовий механізм забезпечення екологічної безпеки є частиною національного механізму забезпечення ефективної екологічної політики [3, с. 175].

У науковій літературі під механізмом забезпечення екологічної безпеки розуміють сукупність взаємопов'язаних державних методів і засобів, спрямованих на досягнення екологічної безпеки шляхом регулювання й контролю діяльності суб'єктів екологічних відносин, як правило, за допомогою сукупності механізмів прийняття державних управлінських рішень у галузі екологічної безпеки держави; сукупність правових інструментів, спрямованих на досягнення екологічної безпеки шляхом державного регулювання й контролю діяльності суб'єктів екологічних правовідносин за допомогою відповідних екологічних стандартів. Адміністративно-правові механізми є частиною загального правового механізму, важливою гарантією екологічної безпеки в Україні. Так, В. Комарницький та Р. Сабіров відзначили, що механізм адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я можна розуміти як незамінну систему правових дій, у межах якої здійснюється нормативний порядок організації та функціонування адміністративних об'єктів, вплив на суспільні відносини у сфері екологічної безпеки для виконання суб'єктом установлених зобов'язань з охорони навколишнього середовища, захисту екологічних прав і свобод громадян в особливих умовах дії адміністративно-правового режиму [4, с. 182].

У деяких роботах зміст досліджуваної категорії обґрунтовується сутнісними ознаками понять «право» й «забезпечення». Таким чином, говорячи про правовий складник у цьому семантичному складі, автори мали на увазі об'єктивне право в усьому різноманітті його проявів. Натомість термін «забезпечення» розуміється як надання (постачання) чогось кимось у достатній кількості; надання гарантій. З огляду на вищевикладене, можна стверджувати, що термін «правове забезпечення» – це складна й багатопланова правова категорія, тобто вона об'єднує такі три поняття: закріплення, гарантування, охорона.

Досить поширеним видається твердження в юридичній літературі щодо визначення правового забезпечення у двох аспектах: діяльність уповноважених державою органів щодо здійснення своїх функцій; результат цієї діяльності, що виражається у фактичній реалізації правових приписів, прав і свобод громадян. Зокрема, процесуальна діяльність органів державної влади є динамічною категорією, а встановлені державою гарантії є категорією статистичною. К. Степаненко правильно вказав, що дослідження цієї правової категорії, яке проводили в радянський і сучасний часи, спровокувало таке: 1) виокремлення двох самостійних блоків цього процесу – гарантування прав і свобод і створення умов щодо їх реалізації; 2) уведення до складу забезпечення таких елементів, як закріплення, охорона й захист [5]. Водночас сучасний період характеризується різноманітністю визначень та інтерпретацій поняття «забезпечення» в національних нормативно-правових актах. Забезпечення екологічної безпеки та підтримання екологічного балансу на території України є не лише стратегічною метою, а й обов'язком держави.

Особливістю адміністративно-правових механізмів забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я є те, що використання адміністративно-правових засобів є прерогативою органів влади. Таким чином, досягнення цілей адміністративно-правових механізмів забезпечення екологічної безпеки є завданням, визначеним у рамках адміністративної реформи, зокрема формування ефективних інститутів влади на центральному та місцевому рівнях управління, формування сучасної системи місцевих органів влади, розвиток нових ідеологій про функціонування адміністративної влади й місцевої адміністрації як діяльності із забезпечення реалізації прав і свобод громадян.

Зрештою, метою адміністративної реформи також є формування адміністративної системи, що відповідає потребам і запитам людей, а пріоритетом її діяльності є служіння народу й національним інтересам.

У контексті аналізу питання про доктринальне визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення» Р. Ігонін розглянув реальне існування адміністративно-правових норм і впливу на це суб'єктів державної влади. На його переконання, «у загальнодержавному масштабі існування правових норм поза сферою функціонування органів державної влади, як і функціонування органів державної влади поза простором правових норм, не видаються можливими. Ці явища взаємозв'язані та взаємозалежні. Тому вплив адміністративно-правових норм, пов'язаний із функціонуванням суб'єктів державно-владних повноважень, не уявляється ефективним і здійсненням поза його межами. З огляду на зазначене, вважаємо, що до змісту поняття адміністративно-правового забезпечення має бути включено діяльність суб'єктів державно-владних повноважень» [6, с. 41].

Критично розібравшись з наведеними вище поняттями, Л. Чистоклетов та О. Хитра зазначають, що «адміністративно-правове забезпечення» має включати як статичні, так і динамічні аспекти відповідних явищ. На їхнє переконання, «це адміністративно-правова основа впливу суб'єктів державно-владних повноважень на суспільні відносини у сфері публічного управління та їх діяльність, спрямована на формування, використання й удосконалення зазначеної основи з метою реалізації цілей адміністративного права» [3, с. 176].

Тому, щоб зрозуміти це явище й надати відповідне визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення», варто взяти до уваги позицію, що це явище має дуалістичне трактування: у широкому сенсі – це правова інтеграція за допомогою закріплення відповідного порядку суспільних відносин у правових нормах захисту, упровадження й розвитку затвердженими державою інститутами; у вузькому сенсі визначення адміністративно-правового забезпечення варто розуміти тим, щодо яких суспільних відносин воно застосовується.

Механізм забезпечення певних видів правовідносин і їх зміст трактуються як створення необхідних умов для застосування відповідних правових заходів. Водночас стосовно суті механізму адміністративно-правового забезпечення, то він призначений для реалізації наявних теоретичних і правових конструкцій, визначення процедур реалізації певних норм адміністративного права й забезпечення дії законів у просторі, часі та на місцях.

Таким чином, пропонується розуміти механізми адміністративно-правового забезпечення як незамінну систему правових дій, яка проявляється як засіб нормативної раціоналізації організації та функціонування адміністративних об'єктів, як наслідок впливу на певні суспільні відносини під час виконання зобов'язань, установлених нормами права в рамках спеціальних адміністративно-правових систем. З метою розуміння сутності феномена адміністративно-правового забезпечення, варто звернути увагу на положення, згідно з яким побудова адміністративно-правового забезпечення для реалізації певного правового змісту правовідносин або норм (правил, приписів) визначається механізмами адміністративно-правового забезпечення, впливаючи на суспільні відносини, правову культуру, правосвідомість. Для цього потрібна цілісність, що забезпечує всі елементи адміністративно-правового впливу. Очевидно, що такий підхід варто розглядати в контексті визначення поняття «адміністративно-правові механізми забезпечення права на безпечне довкілля для життя й здоров'я».

Механізм адміністративно-правового забезпечення також налагоджений як специфічна система, у якій усі структурні елементи знаходяться в певному взаємозв'язку, що характеризують сутність об'єкта загалом і щодо самостійного зовнішнього явища. Разом із тим ми поділяємо погляд, що структура адміністративно-правових механізмів являє собою поєднання двох елементів: правова база (нормативно-правові акти); інституційний блок (реальна діяльність у системі уповноважених державних органів у відповідній сфері).

Принагідно маємо зауважити, що «адміністративно-правове забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я» взаємопов'язано, окрім поняття «механізми адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я», з такими категоріями, як «безпека території», «національна безпека». На наше переконання, екологічна безпека є складовою частиною комплексної безпеки території як стану навколишнього середовища щодо захисту життєво важливих інтересів держави (людей, суспільства) від реальних або потенційних загроз, створюваних техногенними чи природними впливами на навколишнє середовище. Такої самої думки дотримується А. Качинський, який розглядає її як компонент національної безпеки, що забезпечує захист життєво важливих інтересів людини, суспільства, навколишнього середовища й держави від реальних або потенційних загроз, створюваних техногенними чи природними факторами стосовно навколишнього середовища [7]. У статті 6 Закону України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 року № 964-IV законодавець виклав цілком сприйнятлі думки щодо цього, де одним із важливих національних інтересів в Україні є «забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства, збереження навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів» [8].

Висновки. Визначено, що, з одного боку, під змістом адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я варто розуміти цілісну систему адміністративно-правових гарантій, які застосовуються державою: екологічні, організаційні й технічні заходи в галузі забезпечення екологічної безпеки, включаючи інституційні, адміністративні та правові засоби впливу в галузі запобігання погіршенню навколишнього середовища й виникненню небезпек для здоров'я людини; з іншого – їх реалізація являє собою цілеспрямований вплив органів публічного управління й інших інстанцій на суспільні відносини в галузі екологічної безпеки, що функціонують як злагоджений механізм. При цьому реалізація адміністративно-правового забезпечення екологічної безпеки здійснюється з використанням адміністративно-правових механізмів.

Механізми адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я: 1) являють собою цілісну систему адміністративно-правових норм і структурно взаємопов'язаних суб'єктів адміністративно-правового забезпечення, які в сукупності створюють умови для реалізації, охорони, захисту стану екологічної безпеки; 2) спрямовані на реалізацію екологічних функцій держави, у тому числі основи екологічної безпеки, як і у сфері правовідносин, що виникають у зв'язку з розумним природокористуванням та охороною навколишнього середовища, мають організаційний, регламентований і нормативно-правовий характер; 3) спрямовані на створення системи адміністративно-правових заходів, реалізація якої спрямована на мінімізацію антропогенного навантаження на природу, забезпечення поліпшення стану навколишнього середовища, оптимізацію природокористування, підвищення ефективності охорони навколишнього середовища; 4) являє собою поєднання двох аспектів: а) нормативно-правової бази як сукупності правових засобів, спрямованих на забезпечення екологічної безпеки; б) інституційного блоку (реальна діяльність у системі уповноважених державних органів у відповідній сфері); 5) адміністративно-правові механізми забезпечення екологічної безпеки за своїм змістом пов'язані з механізмами адміністративно-правового впливу на суспільні відносини, правову культуру і правосвідомість у контексті навколишнього середовища, ефективність такого впливу вимагає залучення низки консультаційних, профілактичних, відновлювальних і каральних заходів.

Метою адміністративно-правових механізмів забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я є створення системи таких адміністративно-правових заходів, за допомогою реалізації яких досягається поліпшення стану навколишнього середовища – усувається або знижується вплив факторів забруднення на навколишнє середовище,

досягається екологічно безпечний для життя і здоров'я людини, що покращить стан навколишнього середовища.

Визначено, що поняття «адміністративно-правове забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я» взаємопов'язано з поняттями «механізми адміністративно-правового забезпечення права на безпечне довкілля для життя і здоров'я», «безпека території» та «національна безпека», оскільки екологічна безпека є складовою частиною комплексної безпеки території як стану навколишнього середовища щодо захисту життєво важливих інтересів держави (людей, суспільства) від реальних або потенційних загроз, створюваних техногенними чи природними впливами на навколишнє середовище, що може вплинути на національну безпеку. Цілі цього реалізуються через завдання й функції за допомогою певних заходів, засобів, форм, методів адміністративно-правового характеру тощо, які є предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон УРСР від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 07.07.2024).
2. Марич Х. Мета та завдання адміністративно-правового механізму забезпечення екологічної безпеки в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 10. С. 118–121
3. Чистоклетов Л., Хитра О. Поняття адміністративно-правового забезпечення та його механізму. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2020. № 3 (27). С. 173–180.
4. Комарницький В.М., Сабіров Р.Ф. Механізм адміністративно-правового забезпечення екологічної безпеки: поняття та складові. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2015. Вип. 1. С. 179–188.
5. Степаненко К.В. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод громадян України за кордоном : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» Дніпро, 2009. 19 с.
6. Ігонін Р. Проблема доктринального визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення». *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2015. № 2 (40). С. 37–43.
7. Качинський А.Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія. Київ : НІСД, 2013. 104 с.
8. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 червня 2003 року № 964-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>. (дата звернення: 07.07.2024).

Надійшла до редакції 25.07.2024

Прийнято до опублікування 02.08.2024

References

1. Zakon Ukrainy «Pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho sere dovyyshcha» Verkhovna Rada URSR; Zakon vid 25.06.1991 № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (data zvernennia: 07.07.2024) [in Ukrainian].
2. Marych Kh. (2018). Meta ta zavdannia administratyvno-pravovoho mekhanizmu zabezpechennia ekolohichnoi bezpeky v Ukraini [Purpose and tasks of the administrative and legal mechanism for ensuring environmental safety in Ukraine]. *Entrepreneurship, economy and law*. № 10. S. 118–121 [in Ukrainian].
3. Chystokletov L., Khytra O. (2020). Poniattia administratyvno-pravovoho zabezpechennia ta yoho mekhanizmu [Concept of administrative and legal support and its mechanism]. *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*. № 3 (27). S. 173–180 [in Ukrainian].
4. Komarnytskyi V.M., Sabirov R.F. (2015). Mekhanizm administratyvno-pravovoho zabezpechennia ekolohichnoi bezpeky: poniattia ta skladovi [The mechanism of administrative and legal provision of ecological security: concepts and components]. *Bulletin of E.O. Didorenko Luhansk State University of Internal Affairs*. Vyp. 1. S. 179–188 [in Ukrainian].
5. Stepanenko K.V. (2009). Administratyvno-pravove zabezpechennia prav i svobod hromadian Ukrainy za kordonom [Administrative and legal provision of rights and freedoms of citizens of Ukraine

abroad]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.07 «Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo» Dnipro. 19 s. [in Ukrainian].

6. Ihonin R. (2015). Problema doktrynalnoho vyznachennia poniattia «administratyvno-pravove zabezpechennia» [The problem of the doctrinal definition of the concept of «administrative and legal provision»]. Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy [Bulletin of the National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine]. № 2 (40). S. 37–43 [in Ukrainian].

7. Kachynskiy A.B. (2013). Indykatory natsionalnoi bezpeky: vyznachennia ta zastosuvannia yikh hranychnykh znachen [Indicators of national security: definition and application of their limit values]: monohrafiia. Kyiv: NISD. 104 s. [in Ukrainian].

8. Zakon Ukrainy «Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy» № 964-IV vid 19 chervnia 2003 roku. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (data zvernennia: 07.07.2024) [in Ukrainian].

ABSTRACT

Oleksii Holov. Modern doctrinal approaches to defining the concepts of “administrative and legal support for environmental safety” and “mechanisms of administrative and legal support for the right to a safe environment for life and health”.

The author examines the concepts of “administrative and legal support for environmental safety” and “mechanisms of administrative and legal support for environmental safety” and their interrelationship with the concepts of “territory security” and “national security”. It is determined that administrative and legal support of environmental safety is an integral system of administrative and legal guarantees applied by the State: environmental, organizational and technical measures in the field of environmental safety, including institutional, administrative and legal means of influence in the field of prevention of environmental degradation and emergence of hazards to human health. At the same time, their implementation is a targeted impact of public administration bodies and other authorities on public relations in the field of environmental safety, which function as a coordinated mechanism, which occurs through the mechanism of administrative and legal support as an indispensable system of legal actions, which manifests itself as a means of normative rationalization and functioning of administrative objects, as a result of influence on certain public relations, fulfilling the obligations established by law within the framework of special administrative and legal instruments. In addition, the concept of “administrative and legal support of environmental safety” is interrelated with the concepts of “mechanisms of administrative and legal support of environmental safety”, “territory security” and “national security”, since environmental safety is an integral part of the comprehensive security of the territory as an environmental condition, to protect the vital interests of the State (people, society) from real or potential threats posed by man-made or natural impacts on the environment, which may affect the national security of the State.

Key words: *ecology, ecological safety, administrative and legal support of ecological safety, mechanisms of administrative and legal support of ecological safety, security of the territory, national security.*